אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

ירדן. וכן שאר נהרות ותנא זה על יד הירדן היה יושב: **כלפטיס מזוין.** וכמזקה נעלה הימנו ומעיקרא ידע ומיימא: **שטף נהר קוריו.** של זה ומלאן אחר: **הרי אלו כו'.** ה"ג **הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים.** דכל שטיפת נהר נקורות עצים ואבנים הבעלים ידעו בה מיד דיש לה קול: **הא סתמא.** הא אם היתה אבידה אחרת שאין לנו לומר שידעו הבעלים לא הוא של מוצאה. קשיא לרבא: **כשיכול להציל.** וכדאמרה במציאה אחרת דבר שיש בו סימן דיכול ליתן סימן וליטול מודינא דה דמייב להחזיר: **אפילו אין מרדפין נמי.** דסמכי אהצלה דלמחר וליומא אחרא ולא מייתאי: **ע"י הדחק.** ואם לא יתהר להציל לא יצילו הלכך אין מרדפין אפקורי אפקרינהו דהא ידעו ולא הצילו: **שלא מדעת.** בעלים: **וליקט.** לאורך בעל הבית: **ואם חושש.** בעל הבית ומקפיד על מה שעשה זה: **משום גזל.** שחרס תרומתו בלא רשותו: **כלך אצל יפות.** היה לך ליך אצל יפות לתת מהן לכהן: **לא הוה ידע.** אלמא כיון דלכי ידע דיימא ליה אמרינן מעיקרא נמי ניחא ליה ולענין יפות נמי כיון דלכי ידע מיימא מעיקרא נמי הוי יפות: **אפס גם אפס.** כן תרימו גם אתם מהכא נפקא לן שלומו של אדם כמותו לתרומה שהשלים שחרס תרומתו תרומה. וכיון דשליחות מהכא נפקא לן על כרחך שלומכם דומיא דאתם בעינן: **אף שלוחכם לדעתכם.** שהבעלים מינוהו שליח: **לבוסתנא.** פרדס: **לא אכל.** דגזל מינהו שהבעלים לא ידעו: **אם נמצאו יפות כו'.** אלמא גלי דעתיה דיימא ליה. ה"ג גלי דעתיה דיימא ליה כמה שנתן לנו: **לא אמרו כלך אצל יפות.** דהוי גלוי דעת אלא לענין תרומה: **עודהו הטל עליהן.** המעלה פירותיו לגג וירד עליהן הטל: **ושמח.** בטל שירד עליהן: **הרי זה כבי יוחן.** והוכאה לטומאה מעתה ועד עולם: **נגבו.** עד שלא מלאן: **אע"פ ששמח.** עכשיו בטל שירד עליהן: אינן

מה שנתן נתן. [1]אמיא כר' דאמר בפרק הגחל [בתרא] (ב"ק דף קיד.) סתם גנב וגזלן הוי יאוש בעלים:

שטף נהר קוריו עציו ואבניו. ה"ג אם נמיאשו הבעלים הרי אלו שלו ול"ל דמיירי ביכול להציל בקל אם רודף בשעת שטיפה דאי לאו הכי הוה כזוטו של יס שאבוד ממנו ומכל אדם ועל זה לא היה אומר הא סתם לא אגלא אייני ביכול להציל בקל בשעת שטיפה ואפילו אין בהן סימן ולפי שיעבכן עקולי ופסורי ויקחם שם ואפי' יקדמו אחרים ויקחו יחזירום לו לפי שיכר שהוא בעליו לפי שרדף מיד וס"ל דמיירי דאם לא רדף מיד בשעת שטיפה שלא יכול עוד כלל להציל כדמוכח בסיפא לפי שיקחום אחרים כשיעבכום עקולי ופסורי ולא יחזירו לפי שאין בהן סימן וה"פ אם נמיאשו הבעלים דהיינו שהיו שם בשעת שטיפה ולא רדפו ואפילו אומרים שאין מתיאשים אין בכך כלום דודאי הן מתיאשים בלבן הא סתמא שלא היו בעלים בשעת שטיפה ולא נמיאשו עד שידעו הבעלים שעשיפה נהר ואז כבר אינו יכול להציל לפי שאין בו סימן לא דכשמגאן באיסורא אתא לידיה שהבעלים לא ידעו עדיין אלמא יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ומשני ביכול להציל אפי' אחר שטיפה כגון שיש באבידה סימן שהבעלים אינן ממיאשין כשידעו ופריך אי הכי אימא סיפא ואם היו הבעלים מרדפין כו' מאי אריא מרדפין אפילו היו בעלים שם בשעת שטיפה ולא רדפו נמי יחזיר ומשני ביכול להציל אחר שטיפה ע"י הדחק דאע"פ שיש בו סימן בטורח יכול להציל לפי שיתרחקו הרבה שהנהר מוליכן בחוק ולכך אם היה בשעת שטיפה ואינו מרדף ודאי ממיאש כיון שעתה יכול להציל בלא דוחק ואינו מצוי אבל אין הבעלים בשעת שטיפה יחזיר דכשידעו הבעלים לא יתיאשו ואילו על ידי הדחק וא"ת מנלן הא סתמא חייב להחזיר דלמא נתיאשו אתא לאפוקי שהיו שם ורדפו דחייב להחזיר וי"ל דא"כ לא ליתי אם נתיאשו אלא לתני סתמא שטף נהר קוריו עציו ואבניו הרי אלו שלו דבשעתא דלא מיירי בדרפו בשעת שטיפה דהא קתני סיפא דאם היו הבעלים מרדפים חייב ואין להקשות דמלי דייק מסיפא טעמא דמרדפין הא סתמא הרי אלו שלו דלעולם יימא דהוא הדין סתמא דיחזיר ולא נקט מרדפין אלא לאפוקי שהיו הבעלים בשעת שטיפה ולא רדפו וע"י סיפא ידענן דמיירי באין יכול להציל אבל רש"י דגרס מפני שנתיאשו הבעלים משמע לישנא דבשעתו ליה דנתיאשו א"כ מרישא גופיה מלי לאוקומי דמיירי באין יכול להציל ולא היה לריך להביא סיפא ומו מנלן דהא סתמא לא דאפילו סתמא נמי מלי מייני: **הכי** גרסינן ה"ג מסתברא דאי לא שייב שלא ולא גרסינן ומסקנא: **אם** יש יפות מהן תרומתו תרומה. דמסתמא גם מתחילה היה דעתו כן וא"ת וימא דהשתא ודאי ניחא ליה ביפות אבל מתחילה בשעה שחרס לא היה ידע לא הוה ניחא ליה דאין דרך לחרוס מן היפות כדאמרינן לעיל (דף כח:) גבי דבר שיש בו סימן דאפילו לרבא חייב להכריח דאע"ג דהשתא מתיאש אין בכך כלום וי"ל דשאני הכא דכיון דחזינן ביה דניחא ליה השתא אמרינן נמי ניחא ליה מעיקרא משום מצוה: **ואם** לאו אין תרומתו תרומה. וא"ת דבפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף לט: ושם ד"ה פיחתו) אמרינן דקתמיה דבעל הבית הוי אחד מתמשים ואם השלים פיחתו י' אי הוסיף י' תרומתו תרומה דמלי א"ל בהכי אמדתיך ה"ג ניחא הכי וי"ל דהתם הוי כולה שיעור תרומה ויש שחורס כך ויש שחורס כך לכך מלי א"ל כיון שלא פירשת לי בהכי אמדתיך אבל מיפות אין רגילות לחרוס ולכך לא היה לו לחרוס בשום ענין מהם בלא רשותו: **מר** זוטרא **לא אכל.** וא"ת ואמאי לא אכל האמר רבא בפרק הגחל בתרא (ב"ק דף קיט.) אריסא מדנפשיה קא זבן ויש לומר דהתם שבניא דאריסא מבית דמסתמא ממה שהגיע לחלקו מביא אבל הכא שהביא מן הפרדס היה חושש מר זוטרא שמא בשעת חלוקה לא יאמר לבעל הפרדס תטול כנגד מה שנתתי להם ורב אשי לא היה חושש לזה ולכך אכל קודם שבא מרי בר איסק משום דאריסא מדנפשיה קא יהיב דאין לומר שהיה סומך שיתרלה מרי בר איסק כשידע דהלכה כאביי ואע"ג דהשתא ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה: איסורא

מסורת הש"ס

א) [ב"ק נ:. וש"נ], ב) [תוס' דסמיכות ס"ח], ג) [בתוספתא מ' אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ומי' תוס' ד"ה שטף], ד) [תוס' מתיכות ס"ח ע"ש], ה) קדושין נב: [תוס' דתרומות ס"ל], ו) [פירוקין עח.], ז) [שבת נב: וש"נ], ח) [לקמן עח: קדושין מא:], ט) [תוס' מכשירין פ"ג ע"ש], י) ס"ח למלי דסבירא לן בהשתא דאיירי בגנבו ממש אתיא כו'.

תורה אור השלם

1 כִּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעַשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:
במדבר יח כח
2 וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זָרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

גליון הש"ס

גמ' דשויה שליח. עיין פירוקין דף עח ע"א תוס' ד"ה כלך: **שם** לבוסתנא דפרי בר איסק. עיין יבמות דף כא ע"ב תוס' ד"ה כ"ש:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ה"ג מסתברא. כ"כ גירסת הרמב"ם ותסברא והא אתם כו' ור"ל ואמאי גריכין לכלך אצל יפות הא שלומו כמותו אלא הכ"ע כו' וכל זה לתירוץ דרבא אלו אכל א"ל לכ"ז דמלוה שאני כמ"ש בקדושין נב כ' ועי' תוס' שם ד"ה אם כו' ותיב ל"ל כו' ואולי לשיטתייהו שכתבו כאן ד"ה ה"ג כו' ול"ג כו' (ועמ"ש לקיבו ביו"ד סי' של"ח ס"ק ע"ו):

מוסף רש"י

אם חושש משום גזל. אם מקפיד בעל הבית על מה שעשה ודומה לי שגנבה, אין תרומתו תרומה. דבשתא ודאי הכי קאמר אם מלאת עוד יפות מאלו היית נחלן (קדושין נב:). אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה. דגלי מדעתיה דניחא ליה ואמרינן כמאן דשויא שלים מעיקרא דמי (ערובין עא.). בין כך ובין כך. כין שיש יפות כין שאין יפות מהן (שם). תרגמה רבא אליבא דאביי. דמקום אחר וכשגילו שהבא תמצה זו מתורגמת לפי דברי (סוכה יח.).

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פ"ו מהלכות גזילה ואבידה הל' ו עוזה"מ סי' רנט:
מח ב ג ד מיי' פ"ב מהל' תרומות הל' ג:
יז ה מיי' שם הלכה ג:
יח ו (מיי' פי"ב מהל' טומאת אוכלין הלכה ג):

רבינו חננאל

הן המשמש בהן כל שעה והללו אע"פ שהן בצד שדה קצוצות דמוכחא מילתא דמשדה זו הן כבר נתיאש מהן כמו המעות. וכן תאנה הנטעה לדרך התאנים שהן נופלות ממנה מיד נמאסות לסיכך מתיאש מהן ומותרין משום גזל ופטורין מן המעשר דאינו נשמר ותנן כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר ונידולין מן הארץ חייב במעשרות. נגב שנטל מזה ונתן לזה לא נגב הוא שנגנב בסתר. אבל האי נגב דקתני גזלן הוא שנטל בגלוי ותרי גוזני גזלן קחני חד גזלן וחד ליסטים מזויין. ת"ש שטף נהר קרוותיו ונתנן לתוך שדה חבירו אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו מכלל דבסתמא חייב להחזיר דאוקימנא כשבעלין מרדפין אחריהן ויכולין להציל על ידי הדחק. ת"ש כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו וכו' איקימנא כגון שתרם ובא בעל הפירות ומצאו שתרם ואמר לו למה [לא] הייתה תורם מאלו היפות מוכחא מילתא שנתרצה ואסיקנא לא אמרי' כלך אצל יפות רצון בעלים הן במה שנעשה אלא לענין תרומה כלבד משום דמצוה היא וניחא ליה ביפה. אבל בזולתי תרומה לא ואע"פ שאמר לו כלך אצל יפות משום כסיפותא הוא דאמר ליה הכי ואסורין משום גזל. ת"ש עודהו הטל עליהם ושמח הרי הן כבי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com